

Theaterstuk 'Babylon aan de IJssel' over vluchtelingen grijpt naar de keel

Recensie Muziektheater

Babylon aan de IJssel – Gilgamesj nu door Hexagon Ensemble met actrice Judith Linssen. Gezien: 20/10, Chassé Theater Breda. Te zien t/m 25/11. Inl: hexagon-ensemble.com
Muziek: ●●●●○
Regie en tekst: ●●●○○

En klein tafeltje met twee stoelen tegenover elkaar. Sfeerloze lichtbak erboven. Laptop. En een medewerkster van de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) die niet weet of ze het verhaal van Shirvan, de vluchteling die denkbeeldig tegenover haar zit, kan geloven.

Voor een actueel beeld van een IND-verhoor ga je niet naar de voorstelling *Babylon aan de IJssel – Gilgamesj nu*. De IND-medewerkster (Ju-

dith Linssen) is stereotiep neergezet: grijs mantelpak, opgestoken haar, zure mond. De vluchteling vraagt ze alleen maar naar feiten over de reis. Hardvochtig blijft ze herhalen dat ze Shirvan niet gelooft. Het zijn deels de ervaringen van componist Hawar Tawfiq, die in 1998 uit het Koerdische deel van Irak naar Nederland vluchtte.

Die theatrale stereotypering is nodig om duidelijk te maken wie spreekt, want Linssen speelt ook de stem van Shirvan. Ze switcht razendsnel tussen de strenge IND en de banale vluchteling. Maar ook tussen een zelfverzekerd en vertwijfeld méns achter het IND-masker, op de momenten dat ze de synopsis van het duizenden jaren oude Gilgamesj-epos declameert waarnaar Shirvan tijdens zijn verhoor blijft afdwalen.

FOTO MARIE VAN DEN BERG

Judith Linssen als IND-medewerkster in 'Babylon aan de IJssel'.

Naar *Babylon aan de IJssel* ga je wel voor een confrontatie met de hedendaagse werkelijkheid. Een vluchtroute mag dan irrelevant zijn in een werkelijk IND-proces, voor het theaterpubliek geldt dat zeker niet. Je rilt bij het idee dat je verstopt onder zakken groenten in een vrachtwagen ligt, en dan is de vluchteling zijn dorp nog niet eens uit.

Krachtig is het moment dat de IND-medewerkster na de verhalen op de stoel van de vluchteling gaat zitten. Plots zitten we allemaal op de stoel van Shirvan. De smokkelaars, de Griekse kampbewakers en de IND-medewerkers zijn even onmenselijk als koning Gilgamesj dat was voor zijn volk, zie daar de koppeling. Naar meer samenhang tussen Gilgamesj en de huidige vluchteling wordt wel gezocht, maar overtuigt minder.

De muziek die Hawar Tawfiq voor de voorstelling schreef is prachtig. In plaats van een duidelijke harmonische route kiest Tawfiq voor sfeervolle klankverzamelingen waarin hij de kleur van ieder instrument perfect weet te gebruiken. Het zit vol dissonanten met soms een vleugje dodécafonie à la Luciano Berio. Metalige met de hand geplukte piano-klanken op zachte wrange akkoorden maken de drukkende duisternis tijdens de gure boottocht hoorbaar. De fluit overblaast overtuigend het felle gevecht tussen Gilgamesj en de stier. Dat de helft van de muziek van een tape komt die door musici in Iran werd opgenomen, hoor je nauwelijks. Het Hexagon Ensemble speelt met ze alsof ze op het podium zitten.

Rahul Gandolahage